

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
ครั้งที่ ๓๖
วันพุธ ที่ ๒๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

กรรมการผู้มาประชุม คือ

๑. นายมีชัย ฤชุพันธุ์	ประธานกรรมการ
๒. นายสุพจน์ ไข่มุกด์	รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง
๓. นายอภิชาต สุขัคคานนท์	รองประธานกรรมการ คนที่สอง
๔. นายอมร วาณิชวิวัฒน์	โฆษกกรรมการ
๕. นายวรชิต สิงหเสนี	โฆษกกรรมการ
๖. นายชาติชาย ณ เชียงใหม่	โฆษกกรรมการ
๗. นายอุดม รัฐอมฤต	โฆษกกรรมการ
๘. นางกิริณา สุมาวงศ์	กรรมการ
๙. นางจุรี วิจิตรวาทการ	กรรมการ
๑๐. นายนิติพันธุ์ เชื้อบุญชัย	กรรมการ
๑๑. นายเอียรชัย ณ นคร	กรรมการ
๑๒. พลเอก นิวัติ ศรีเพ็ญ	กรรมการ
๑๓. นายประพันธ์ นัยโกวิท	กรรมการ
๑๔. นายภัทร คำพิทักษ์	กรรมการ
๑๕. นายภูมรัตน์ ทักษาดิพงษ์	กรรมการ
๑๖. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการ
๑๗. นายศุภชัย ยาวะประภาษ	กรรมการ
๑๘. นายอัษฎพร จารุจินดา	กรรมการ
๑๙. พลเอก อัฐพร เจริญพานิช	กรรมการ
๒๐. นายปกรณ์ นิลประพันธ์	เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง
๒๑. นายธนาวัฒน์ สังข์ทอง	เลขาธิการกรรมการ คนที่สอง

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

ผู้ช่วยเลขาธิการในคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา

๑. นายจินตพันธุ์ ทังสุบุตร	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการพิเศษ
๒. นายวรวิทย์ เห่งพุ่ม	นักกฎหมายกฤษฎีกาชำนาญการ

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

๑. นายนาถ ดวงวิชัย	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานประธานรัฐสภา
๒. ว่าที่เรือตรี ยุทธนา สำเภาเงิน	ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานคณะกรรมการการปกครอง

ที่ปรึกษาประจำคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวิโรจน์
๒. นายเจษฎ์ โทณะวณิก
๓. ศาสตราจารย์สมคิด เลิศไพฑูรย์

ผู้ชำนาญการประจำตัวกรรมการ

๑. นางสุภัทรา เชื้ออรอด
๒. นางสาววรัญญา ทศนิศรีวงศ์
๓. นางสาวปานทิพย์ พฤกษาชลวิทย์

คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ

นายเมธา ศิลาพันธ์

อนุกรรมการ

เริ่มประชุมเวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา

เมื่อกรรมการมาครบองค์ประชุมแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวเปิดประชุมและดำเนินการประชุมตามระเบียบวาระการประชุม สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

ระเบียบวาระที่ ๑ เรื่องที่ประธานแจ้งต่อที่ประชุม ไม่มี

ระเบียบวาระที่ ๒ รับรองบันทึกการประชุม

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๐ วันจันทร์ ที่ ๑๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๑ วันอังคาร ที่ ๒๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๒ วันพุธ ที่ ๒๑ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๓ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๒ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๔ วันจันทร์ ที่ ๒๖ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๕ วันอังคาร ที่ ๒๗ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๖ วันพุธ ที่ ๒๘ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๘ วันศุกร์ ที่ ๓๐ ตุลาคม ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๑๙ วันจันทร์ ที่ ๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๐ วันอังคาร ที่ ๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๑ วันพุธ ที่ ๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๕ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๓ วันศุกร์ ที่ ๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๔ วันจันทร์ ที่ ๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๕ วันอังคาร ที่ ๑๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘

- บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๖ วันพุธ ที่ ๑๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๗ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๒ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๘ วันศุกร์ ที่ ๑๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๒๙ วันจันทร์ ที่ ๑๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๐ วันอังคาร ที่ ๑๗ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๑ วันพุธ ที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๒ วันพฤหัสบดี ที่ ๑๙ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๓ วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๔ วันจันทร์ ที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
  - บันทึกการประชุม ครั้งที่ ๓๕ วันอังคาร ที่ ๒๔ พฤศจิกายน ๒๕๕๘
- อยู่ระหว่างการตรวจทานของนายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขานุการกรรมการ คนที่หนึ่ง

ระเบียบวาระที่ ๓ เรื่องพิจารณา

หารือแนวทางการจัดทำร่างรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมมีการหารือเกี่ยวกับคำว่า “ชาติพันธุ์” ว่ามีความหมายอย่างไร และเป็นคนไทยหรือไม่ นางจรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ชี้แจงว่า ชาติพันธุ์ คือชนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีสัญชาติไทย เช่น ชาติพันธุ์จีน ชาติพันธุ์กะเหรี่ยง ลาวโซ่ง และชาวมอแกน เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า หาก “ชาติพันธุ์” คือชนกลุ่มต่าง ๆ ที่มีสัญชาติไทยเป็นคนไทย ก็ควรได้รับการคุ้มครอง จึงควรเขียนในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐว่า รัฐควรคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ตามสมควร

- มีกรรมการสอบถามว่า ชนพื้นเมือง (Indigenous peoples) หมายถึงใคร

นางจรี วิจิตรวาทการ กรรมการ ชี้แจงว่า ในประเทศไทยไม่มีชนพื้นเมือง (Indigenous peoples) เนื่องจากประเทศไทยมีหลายชนชาติ ซึ่งแตกต่างกับประเทศสหรัฐอเมริกาที่ชนพื้นเมืองคือ ชนเผ่าอินเดียน ส่วนประเทศออสเตรเลียชนพื้นเมืองคือชาวอะบอริจินส์

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ควรมีการคุ้มครองสิทธิในการเข้าถึงทรัพยากรของกลุ่มชาติพันธุ์ ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้วย เพื่อให้กลุ่มชาติพันธุ์สามารถเข้าถึงทรัพยากรได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า กลุ่มชาติพันธุ์มีสิทธิเข้าถึงทรัพยากรในฐานะที่เป็นบุคคลอยู่แล้ว จึงไม่จำเป็นต้องเขียนแยกออกมาเป็นอีกเรื่องหนึ่ง

- มีกรรมการสอบถามว่า “ผู้ด้อยโอกาส” รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ด้วยหรือไม่

ประธานกรรมการชี้แจงว่า กลุ่มชาติพันธุ์รวมอยู่ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสด้วย อย่างไรก็ตาม หากให้รวมอยู่ในกลุ่มผู้ด้อยโอกาสจะไม่สามารถแสดงอัตลักษณ์ของกลุ่มชาติพันธุ์ได้

ที่ประชุมให้ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการร่างบทบัญญัติเรื่องรัฐควรคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ ตามสมควร ในหมวดแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ แล้วเสนอให้ที่ประชุมพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้น นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ขอให้นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ อธิบายวิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบจัดสรรปันส่วนผสม (MMA) เพื่อประกอบการพิจารณาของคณะกรรมการ

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้กำหนดวิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบจัดสรรปันส่วนผสม (MMA) ๓ รูปแบบ ดังนี้

รูปแบบที่ ๑

๑.๑ นำคะแนนของผู้สมัครรับเลือกตั้งแบบแบ่งเขตทุกคนของแต่ละพรรครวมทุกเขตมารวมกันเป็นคะแนนของพรรค

๑.๒ นำคะแนนตามข้อ ๑.๑ ของทุกพรรคมารวมกันเป็นคะแนนแบบแบ่งเขตของทุกพรรคทั้งประเทศ (ในที่นี้แทนด้วยจำนวน ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ คะแนน)หารด้วยจำนวน ๕๐๐ (จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร) จะได้ค่าเฉลี่ยคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคจะได้รับหนึ่งคน (ในที่นี้เท่ากับ ๗๐,๐๐๐ คะแนน)

๑.๓ นำคะแนนแบบแบ่งเขตที่พรรคได้จากทุกเขตหารด้วย ๗๐,๐๐๐ เพื่อให้ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมี

๑.๔ นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่พรรคได้รับมาเทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีเพื่อหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ หากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่พรรคได้รับน้อยกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีพรรคจะได้รับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ แต่ถ้าได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมากกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีจะไม่ได้รับสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้น ทั้งนี้ เพื่อปรับสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบให้อยู่ในกรอบหนึ่งร้อยห้าสิบคน

ตัวอย่างการคำนวณ

- คะแนนแบบแบ่งเขตที่ได้จากทุกเขตของพรรค ๑๒,๕๐๐,๐๐๐ คะแนน
- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมี ๑๗๘.๕๗๑ คน
- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่พรรคได้ ๑๓๔ คน
- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ ๔๔.๕๗๑ คน
- ปรับสัดส่วนให้อยู่ในกรอบ ๑๕๐ คน เท่ากับ ๔๓.๙๐๒๒ (๔๓+๑) คน
- รวม ๑๗๘ คน
- เศษสูง +๑
- รวมที่นั่งแบบบัญชีรายชื่อ ๔๔ ที่นั่ง
- ค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน เท่ากับ ๗๐,๒๒๔ คะแนน

รูปแบบที่ ๒

๒.๑ ขั้นตอนการดำเนินการในขั้นตอนแรกเหมือนขั้นตอนที่ ๑.๑ - ๑.๓

๒.๒ นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่พรรคได้รับมาเทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีเพื่อหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ แล้วนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่มาคิดเป็นร้อยละโดยไม่นำพรรคที่ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมากกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีมาคำนวณ

๒.๓ จากนั้นนำจำนวนตาม ๒.๒ มาแปลค่าคิดเป็นที่นั่งแบบบัญชีรายชื่อ (จำนวนเต็ม)

๒.๔ ผลที่ได้จากการคำนวณตาม ๒.๓ ในส่วนที่เป็นเศษจะไล่ลำดับจากเศษสูง กล่าวคือ เพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้กับพรรคที่มีเศษทศนิยมสูงก่อนจนครบจำนวน ๑๕๐ ที่นั่ง

ตัวอย่างการคำนวณ

- คะแนนแบบแบ่งเขตที่ได้จากทุกเขตของพรรค ๑๒,๕๐๐,๐๐๐ คะแนน
  - จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมี ๑๗๘.๕๗๑ คน
  - จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่พรรคได้ ๑๓๔ คน
  - จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ ๔๔.๕๗๑ คน
  - คิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๖๘
  - คิดเป็นที่นั่งแบบบัญชีรายชื่อ (จำนวนเต็ม) ๔๓.๙๐๒๒ ที่นั่ง
  - เศษสูง +๑
  - รวมที่นั่งแบบบัญชีรายชื่อ ๔๔ ที่นั่ง
  - รวมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๑๗๘ คน
  - ค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน เท่ากับ ๗๐,๒๒๔ คะแนน
- ทั้งนี้ การคำนวณตามรูปแบบที่ ๒ จะได้สัดส่วนตรงกับการคำนวณตามรูปแบบที่ ๑

รูปแบบที่ ๓

๓.๑ ขั้นตอนการดำเนินการในขั้นตอนแรกเหมือนขั้นตอนที่ ๑.๑ - ๑.๓

๓.๒ นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่พรรคได้รับมาเทียบกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีเพื่อหาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่

๓.๓ คำนวณหาร้อยละของคะแนนแบบแบ่งเขตที่ได้จากทุกพรรคโดยไม่นำพรรคที่ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมากกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีมาคำนวณ (ในที่นี้ตามตัวอย่างได้ผลรวมคะแนนเท่ากับ ๓๔,๓๙๐,๐๐๐ คะแนน)

๓.๔ จากนั้นคำนวณร้อยละของคะแนนที่ได้ตาม ๓.๓

๓.๕ นำจำนวนตาม ๓.๔ มาแปลค่าคิดเป็นที่นั่งแบบบัญชีรายชื่อ (จำนวนเต็ม)

๓.๖ ผลที่ได้จากการคำนวณตาม ๓.๕ ในส่วนที่เป็นเศษจะไล่ลำดับจากเศษสูงกล่าวคือ เพิ่มจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อให้กับพรรคที่มีเศษทศนิยมสูงก่อนจนครบจำนวน ๑๕๐ ที่นั่ง

ตัวอย่างการคำนวณ

- คะแนนแบบแบ่งเขตที่ได้จากทุกเขตของพรรค ๑๒,๕๐๐,๐๐๐ คะแนน
- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมี ๑๗๘.๕๗๑ คน
- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่พรรคได้ ๑๓๔ คน
- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ ๔๔.๕๗๑ คน
- ร้อยละของคะแนนเท่ากับ ๓๖.๓๔๗
- จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ (จำนวนเต็ม) ๕๔.๕๒๑ คน
- เศษสูง +๑

- รวมทั้งแบบบัญชีรายชื่อ ๕๕ ที่นั่ง

- รวมสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๑๘๙ คน

- ค่าเฉลี่ยคะแนนของพรรคต่อสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๑ คน เท่ากับ ๗๐,๒๒๔ คะแนน

โดยการคำนวณตามรูปแบบที่ ๓ จะไม่สัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีกับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่

ทั้งนี้ คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติเห็นด้วยกับวิธีคำนวณตามรูปแบบที่ ๒ ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- การคำนวณร้อยละของจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ตามรูปแบบที่ ๒ จะมีวิธีการคำนวณอย่างไร

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ให้นำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ของพรรค นั้น คือ ๔๔.๕๗๑ คูณด้วย ๑๐๐ แล้วหารด้วยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ของทุกพรรครวมกันเท่ากับ ๑๕๒.๒๘๕ จะคิดเป็นร้อยละ ๒๙.๒๖๘

- มีกรรมการสอบถามว่า การคำนวณดังกล่าวจะทำให้มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินเศษใช่หรือไม่

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า จะไม่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินเศษเพราะเป็นการคำนวณแบบร้อยละซึ่งจะไปแปลเป็นจำนวนที่นั่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่ออีกครั้งหนึ่ง

- มีกรรมการเสนอให้การหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่มาจากการนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด จำนวน ๕๐๐ คน มาหักออกจากจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคที่ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมากกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีของทุกพรรครวมกัน ในที่นี้ให้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคที่ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตมากกว่าหรือเท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีของทุกพรรครวมกันเท่ากับ ๑๑ เมื่อนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมด ๕๐๐ คนมาหักออกจะได้จำนวน ๔๘๙ คน แล้วจึงนำจำนวนดังกล่าวมาคำนวณหาจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนที่ยังขาดอยู่ของพรรคที่เหลือ

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า ตามแนวทางดังกล่าวจะเป็นการคำนวณจากร้อยละของคะแนนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตที่ได้จากทุกพรรคซึ่งในที่นี้มีผลคะแนนเท่ากับ ๓๔,๓๙๐,๐๐๐ คะแนน ซึ่งจะทำให้ค่าเฉลี่ยจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อของทุกพรรคเปลี่ยนแปลง จึงควรคิดจากคะแนนรวมทั้งประเทศของทุกพรรค ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ คะแนน โดยไม่ตัดคะแนนได้ออกก่อน

ประธานกรรมการกล่าวว่า จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นจำนวนแน่นอน ๓๕๐ คน ดังนั้น ถ้าคำนวณแล้วได้เกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีก็จะไม่ได้รับสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มอีก แต่พรรคที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่เท่ากับหรือมากกว่าจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีก็จะได้รับสัดส่วนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มอีก ดังนั้น ในส่วนจำนวนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนจึงไม่น่าจะเกินจำนวน ๑๕๐ คน เช่น หากพรรค ก ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง จำนวน ๒๖๐ คน

ก็จะไม่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนอีก จึงควรนำจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนจำนวน ๑๕๐ คน มาคิดเป็นจำนวนร้อยละ ๑๐๐ คำนวณให้กับพรรคอื่นที่ไม่ใช่พรรค ก ซึ่งจะทำให้พรรคที่ยังได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามสัดส่วนไม่ครบจำนวนได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มมากขึ้น

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า จะเป็นไปตามรูปแบบที่ ๓ ซึ่งเมื่อคำนวณแล้วจะได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนเพิ่มมากขึ้น

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า การเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ได้บังคับคะแนนเป็นร้อยละ แต่เป็นจำนวนคะแนนที่ได้รับของผู้ได้รับเลือกตั้งในแต่ละเขต ซึ่งคะแนนแต่ละเขตมีจำนวนไม่เท่ากัน เมื่อนำคะแนนของทุกเขตมารวมกันเพื่อคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมี จึงอาจทำให้พรรคการเมืองได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มขึ้นได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า จุดอ่อนในการคำนวณคือการหาจำนวนคะแนนของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแต่ละคน ควรคำนวณจากคะแนนแบบแบ่งเขตที่ได้จากทุกพรรครวมกัน ในที่นี้เท่ากับ ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ คะแนน หาก พรรค ก ได้คะแนนเสียง ๑๒,๕๐๐,๐๐๐ คะแนน ให้นำจำนวนดังกล่าวมาคำนวณว่าเป็นร้อยละเทียบกับ ๓๕,๐๐๐,๐๐๐ คะแนน หากคำนวณแล้วได้ร้อยละ ๔๐ ก็นำมาคำนวณว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวน ๕๐๐ คน ร้อยละ ๔๐ เท่ากับจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรค ก พึงมีเท่ากับ ๒๐๐ คน หากพรรค ก ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเกินกว่า ๒๐๐ คน จะไม่ได้รับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนอีก แต่ถ้าได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ถึง ๒๐๐ คน ก็จะได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนเพิ่มขึ้นจนครบจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๐๐ คน

- ประเด็นที่ต้องพิจารณาคือ หากคำนวณแล้วพรรค ก ควรได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๐๐ คน แต่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตจำนวน ๒๐๑ คน โดยจำนวน ๑ คน ที่เกินมานั้นจะไปตัดออกจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่ได้เพราะได้รับเลือกตั้งมาจากประชาชนจำนวน ๑ คน ที่เกินมานั้นจะอย่างไร

ประธานกรรมการชี้แจงว่า ถึงแม้พรรค ก ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ๒๐๑ คน แต่ไม่เกินจำนวน ๓๕๐ คน จึงไม่ต้องไปตัดจำนวนดังกล่าวจากสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้ง อย่างไรก็ตาม เมื่อพรรค ก ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกินจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พึงมีแล้วจะไม่ได้รับสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วน ทั้งนี้ สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนจะเหลือร้อยละ ๑๐๐ ซึ่งจะนำไปคำนวณให้เฉพาะพรรคที่มีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งไม่เท่ากับหรือไม่มากกว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่พรรคพึงมีเท่านั้น ซึ่งพรรคการเมืองที่เหลือจะได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเพิ่มมากขึ้น แต่อาจก่อให้เกิดปัญหาว่าพรรคที่ได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งลำดับที่สองเมื่อได้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบสัดส่วนเพิ่ม อาจมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าพรรคการเมืองที่ได้จำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งเป็นลำดับที่หนึ่งก็ได้

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า หากพรรคการเมืองใดมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งเกินจำนวนที่พรรคนั้นจะพึงมีอาจทำให้การคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อมีจำนวนเกินกว่า ๑๕๐ คน แต่สามารถแก้ไขโดยการกำหนดให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมีจำนวน ๕๐๐ คนได้

- กรณีที่พรรคการเมืองลำดับที่สองจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งและแบบบัญชีรายชื่อรวมกันมากกว่าพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งนั้นอาจเกิดขึ้นได้ แต่ในกรณีที่พรรคการเมืองลำดับที่สองได้รับคะแนนความนิยม (popular vote) คำนวณเป็นร้อยละน้อยกว่าพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งแล้วจะไม่สามารถมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งได้

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองนั้น ยกตัวอย่างเช่น พรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งได้รับคะแนนความนิยม (popular vote) คิดเป็นร้อยละ ๔๐ จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ควรจะมีจำนวน ๒๐๐ คน พรรคการเมืองลำดับที่สองที่ได้รับคะแนนความนิยม (popular vote) คิดเป็นร้อยละ ๓๐ จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ควรจะมีจำนวน ๑๕๐ คน พรรคการเมืองลำดับที่สามได้รับคะแนนความนิยม (popular vote) คิดเป็นร้อยละ ๒๐ จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ควรจะมีจำนวน ๑๐๐ คน พรรคการเมืองลำดับที่สี่ได้รับคะแนนความนิยม (popular vote) คิดเป็นร้อยละ ๑๐ จะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ควรจะมีจำนวน ๕๐ คน ซึ่งรวมเป็น ๕๐๐ คน หากพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้ง จำนวน ๒๐๑ คน จะไม่ได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อ ส่วนพรรคการเมืองลำดับที่สอง พรรคการเมืองลำดับที่สาม และพรรคการเมืองลำดับสี่จะได้รับการจัดสรรสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีชื่อตามสัดส่วนต่อไป

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า กรณีที่พรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งมากกว่าที่พรรคนั้นจะมี เมื่อใช้วิธีการคำนวณทุกรูปแบบแล้วจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินจำนวน ๑๕๐ คน และเสนอให้ที่ประชุมพิจารณากรณีที่พรรคการเมืองลำดับที่สองอาจมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งได้ ซึ่งคณะอนุกรรมการได้ศึกษาเรื่องดังกล่าว มีข้อสรุปเบื้องต้นว่าหากพรรคการเมืองลำดับที่สองมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งมากกว่าพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งแต่ไม่เกินจำนวนที่พรรคการเมืองลำดับที่สองจะมีแล้ว พรรคการเมืองลำดับที่สองจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรทั้งหมดน้อยกว่าพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่ง แต่ในกรณีที่พรรคการเมืองลำดับที่สองมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งมากกว่าพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งและเป็นจำนวนมากกว่าที่พรรคการเมืองลำดับที่สองจะมีก็อาจทำให้พรรคการเมืองลำดับที่สองมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรมากกว่าพรรคการเมืองลำดับที่หนึ่งได้ แต่กรณีที่พรรคการเมืองจะมีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งมากกว่าจำนวนที่พรรคนั้นจะมีอาจเกิดขึ้นได้ยากเนื่องจากพรรคการเมืองที่มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งจำนวนมากจะได้รับคะแนนความนิยมมากด้วย ทั้งนี้ การใช้วิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในรูปแบบที่สองตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการจะเป็นวิธีการคำนวณที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง กล่าวว่า วิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรูปแบบที่หนึ่งและรูปแบบที่สองตามข้อเสนอของคณะอนุกรรมการจะได้ผลการคำนวณที่ตรงกัน แต่รูปแบบที่หนึ่งจะมีวิธีการคำนวณที่ซับซ้อนน้อยกว่ารูปแบบที่สอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากที่ประชุมมีความเห็นว่าควรใช้วิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรรูปแบบใดแล้วสามารถกำหนดเป็นหลักการไว้ในร่างรัฐธรรมนูญได้ ส่วนรายละเอียดวิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะนำไปกำหนดไว้ในกฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ระบบการเลือกตั้งแบบสัดส่วนผสมทั่วโลกจะใช้วิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบที่หนึ่งตามข้อเสนอของคณะกรรมการซึ่งเป็นวิธีการที่นำไปอธิบายได้และเป็นสากล
- วิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบที่หนึ่งตามข้อเสนอของคณะกรรมการอาจทำให้เกิดเศษส่วนจำนวนและอาจทำให้มีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบบัญชีรายชื่อเกินจำนวน ๑๕๐ คนได้
- การใช้วิธีการคำนวณในรูปแบบใดต้องคำนึงถึงกรณีบัตรเลือกตั้งเสียหรือการลงคะแนนในช่องไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกตั้ง รวมถึงกรณีที่ กกต. ให้ใบเหลืองหรือใบแดงกับผู้สมัครรับเลือกตั้งซึ่งต้องมีการจัดการเลือกตั้งใหม่ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบที่หนึ่งตามข้อเสนอของคณะกรรมการจะถูกนำไปใช้ในกรณีปกติซึ่งไม่เกิดกรณีพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งมากกว่าจำนวนที่พรรคนั้นจะพึงมี (overhang) ส่วนรูปแบบที่สองตามข้อเสนอของคณะกรรมการจะนำไปใช้ในกรณีพรรคการเมืองมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบเขตเลือกตั้งมากกว่าจำนวนที่พรรคนั้นจะพึงมี (overhang) จึงควรใช้วิธีการคำนวณทั้งสองรูปแบบร่วมกัน ส่วนการคำนวณสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะคำนวณจากคะแนนที่สามารถนำมานับคะแนนได้ไม่รวมถึงบัตรเลือกตั้งเสียหรือการลงคะแนนในช่องไม่ประสงค์ลงคะแนนเลือกตั้ง หากมีการเลือกตั้งใหม่ก็ต้องมีการคำนวณจากคะแนนที่มาจากการเลือกตั้งใหม่ด้วย แต่สามารถกำหนดได้ว่าหากผลการคำนวณทำให้พรรคการเมืองที่เป็นต้นเหตุที่ทำให้เกิดการเลือกตั้งใหม่ได้คะแนนสูงขึ้นแล้วจะไม่นำคะแนนจากการเลือกตั้งใหม่มาคำนวณถือเป็นการลงโทษพรรคการเมืองนั้น หากผลการคำนวณทำให้พรรคการเมืองอื่นได้คะแนนสูงขึ้นต้องนำคะแนนจากการเลือกตั้งใหม่มาคำนวณด้วย

- มีการแสดงความเห็นว่า หากไม่นำคะแนนจากการเลือกตั้งใหม่มาคำนวณแล้วอาจเป็นการลงโทษประชาชนที่ลงคะแนนเลือกตั้งได้

จากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาสรุปผลการศึกษาเบื้องต้นของคณะกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ เกี่ยวกับเรื่องที่มาของสมาชิกวุฒิสภาในการจัดกลุ่มองค์กรด้านต่างๆ

นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการได้ศึกษาโครงสร้างการสรรหาสมาชิกวุฒิสภาตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ซึ่งแบ่งเป็นด้านต่างๆ จำนวน ๕ ด้าน และการสรรหาสมาชิกสภาปฏิรูปแห่งชาติที่ได้มีการแบ่งเป็นด้านต่างๆ จำนวน ๑๑ ด้านตามด้านการปฏิรูป อีกทั้งศึกษาร่างรัฐธรรมนูญฉบับที่แล้วด้วย คณะอนุกรรมการจึงได้มีการจัดกลุ่มองค์กรด้านต่างๆ เป็นจำนวน ๒๐ ด้าน ดังนี้

๑. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดินและความมั่นคง
๒. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับกฎหมายและกระบวนการยุติธรรม
๓. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่น การบริหารและการจัดการท้องถิ่น
๔. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการศึกษา
๕. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการสาธารณสุข
๖. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการเกษตรกรรม
๗. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสมาคมนายจ้างและสมาคมผู้ใช้แรงงาน
๘. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมและผังเมือง
๙. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับทรัพยากรธรรมชาติและพลังงาน

๑๐. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
๑๑. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสังคมและชาติพันธุ์
๑๒. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับศาสนา ศิลปะ และวัฒนธรรม
๑๓. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการคุ้มครองผู้บริโภค
๑๔. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับเด็ก เยาวชน และสตรี
๑๕. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้พิการและด้อยโอกาส
๑๖. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับสื่อสารมวลชน
๑๗. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้าและการธนาคาร
๑๘. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการอุตสาหกรรม
๑๙. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับผู้ประกอบการวิชาชีพอิสระ
๒๐. องค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านอื่นๆ นอกจากข้อ ๑ - ๑๙

โดยวิธีการจัดกลุ่มองค์กรต่างๆ ทั้ง ๒๐ กลุ่มนั้นได้คำนึงถึงวิถีชีวิตหรือการดำรงชีวิตที่เหมือนกันของบุคคลในแต่ละกลุ่มด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า การจัดกลุ่มของคณะกรรมการจะมุ่งเน้นเรื่ององค์กรมากกว่ากลุ่มบุคคลด้านต่างๆ จึงอาจทำให้การเสนอบุคคลเข้ารับการคัดเลือกจะมาจากองค์กร คณะกรรมการควรศึกษาการจัดกลุ่มบุคคลเพิ่มเติมโดยจัดกลุ่มเป็นกลุ่มบุคคล เช่น กลุ่มเกษตรกร กลุ่มผู้ใช้แรงงาน หรือกลุ่มองค์กรชุมชน เป็นต้น หากต้องการให้มีความเกี่ยวข้องกับองค์กรแล้วสามารถกำหนดให้องค์กรเป็นผู้รับรองคุณสมบัติบุคคลที่จะสมัครได้เช่นกัน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ที่ประชุมควรพิจารณาวิธีการส่งผู้แทนจากกลุ่มต่างๆ ให้เกิดความชัดเจน นอกจากนี้ องค์กรหรือสมาคมจะสามารถส่งผู้แทนได้เป็นจำนวนเท่าใด

- อาจเกิดกรณีการให้ประโยชน์ตอบแทนกันเพื่อให้ได้เป็นผู้แทนของกลุ่มบุคคลได้ซึ่งควรมีมาตรการป้องกันปัญหาดังกล่าว

- ควรเปิดกว้างในการรับสมัครโดยให้บุคคลที่ได้รับการรับรองจากสมาชิกของกลุ่มบุคคลซึ่งไม่ใช่การรับรองจากกลุ่มบุคคลหรือองค์กรให้สามารถสมัครรับคัดเลือกได้ด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า วิธีการคัดเลือกผู้แทนของกลุ่มต่างๆ จะใช้วิธีการให้แต่ละกลุ่มคัดเลือกผู้แทนเอง และเมื่อส่งรายชื่อผู้แทนมายังส่วนกลางแล้วจึงให้กลุ่มต่างๆ ทุกกลุ่มเป็นผู้คัดเลือกต่อไป โดยองค์กรสามารถส่งผู้แทนหรือผู้สมัครอิสระที่ได้รับการรับรองจากองค์กรก็สามารถสมัครได้เช่นกัน แต่หากผู้สมัครที่ไม่ได้รับการรับรองจากองค์กรเนื่องจากไม่มีองค์กรหรือสมาคมที่ให้การรับรอง ผู้สมัครนั้นก็สามารถสมัครได้โดยตรง โดยองค์กรหรือสมาคมสามารถส่งผู้สมัครได้โดยไม่จำกัดจำนวนเนื่องจากจะต้องเข้าสู่กระบวนการคัดเลือกต่อไป

นายปกรณ์ นิลประพันธ์ เลขาธิการกรรมการ คนที่หนึ่ง เสนอให้ที่ประชุมพิจารณาว่าควรจัดกลุ่มต่างๆ โดยคำนึงถึงพื้นที่ด้วยหรือไม่

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- กรณีกลุ่มประชาชนต่างจังหวัดที่มีที่ตั้งอยู่ในกรุงเทพมหานครจะสามารถส่งผู้แทนได้หรือไม่

- เสนอให้นำข้อมูลการจัดกลุ่มซึ่งที่ประชุมได้มีการจัดกลุ่มไว้แล้ว และการจัดกลุ่มของคณะกรรมการมาพิจารณาร่วมกันจะทำให้จัดกลุ่มให้ครบจำนวน ๒๐ กลุ่มได้

- ควรกำหนดให้กลุ่มเกษตรกรรวมครอบคลุมถึงอาชีพประมง และปศุสัตว์ด้วย และสอบถามว่าองค์กรที่ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการปกครองท้องถิ่นเป็นอย่างไร

- ควรจัดกลุ่มสื่อสารมวลชนและนักเขียนไว้ด้วยกัน เนื่องจากบุคคลที่มาจากสาขาอาชีพดังกล่าวจะมีข้อเสนอที่เป็นประโยชน์อย่างมาก

- การจัดกลุ่มสื่อสารมวลชนอาจทำให้เกิดปัญหาได้ เนื่องจากปัจจุบันสมาคมสื่อมวลชนบางแห่งมีปัญหาขัดแย้งภายใน นอกจากนี้ สื่อควรทำหน้าที่ด้วยความเป็นกลาง

- ควรนำเรื่องการจัดกลุ่มเป็นประเด็นในการสำรวจความเห็นของประชาชนด้วย และสอบถามว่าหากบุคคลที่ไม่อยู่ในกลุ่มที่กำหนดไว้ทั้ง ๒๐ กลุ่มจะสามารถสมัครได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า กลุ่มประชาชนต่างจังหวัดที่มีที่ตั้งอยู่กรุงเทพมหานครไม่สามารถส่งผู้แทนเข้ารับการคัดเลือกได้ และต้องเปิดกว้างให้กลุ่มอาชีพสื่อมวลชนสมัครได้ แต่การส่งผู้สมัครหรือไม่นั้นจะขึ้นอยู่กับความตัดสินใจของแต่ละกลุ่มเอง ส่วนการปกครองท้องถิ่นเป็นระบบการปกครองจึงไม่สามารถจัดเป็นกลุ่มได้ สำหรับกลุ่มผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสนั้น อาจมีบุคคลมาสมัครเป็นจำนวนน้อย จึงขอให้นายเมธา ศิลาพันธ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการเลือกตั้ง ในฐานะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ ศึกษาข้อมูลในการจัดกลุ่มต่างๆเพิ่มเติม

- มีการแสดงความคิดเห็นว่า ผู้แทนของกลุ่มผู้พิการและผู้ด้อยโอกาสอาจไม่ใช่ผู้พิการแต่เป็นบุคคลที่ทำงานให้กับกลุ่มคนพิการและผู้ด้อยโอกาส รวมถึงบุคคลที่ทำงานด้านการจัดการศึกษาให้กับคนพิการและผู้ด้อยโอกาสก็ควรมีโอกาสสมัครได้ด้วยเช่นกัน

- ทหารผ่านศึกที่พิการจะสามารถสมัครได้หรือไม่

ประธานกรรมการกล่าวว่า อาจเกิดปัญหาในกรณีผู้ทำงานให้กับคนพิการอย่างแท้จริงไม่สมัครแต่ผู้ที่แอบอ้างหรือหาประโยชน์จากคนพิการเข้ามาสมัครแทน สำหรับทหารผ่านศึกที่พิการนั้นก็ยังสามารถสมัครรับการคัดเลือกได้

ต่อจากนั้น ที่ประชุมได้พิจารณาสรุปผลการศึกษาเบื้องต้นของคณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ เรื่องอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

นายประพันธ์ นัยโกวิท กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติชี้แจงว่า คณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติได้พิจารณาศึกษาเรื่องอำนาจหน้าที่ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร สรุปได้ว่า

๑. สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนหนึ่งในสิบของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่ของสภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจเสนอกฎหมายได้ ส่วนสมาชิกวุฒิสภาก็ไม่มีอำนาจในการเสนอกฎหมายทั่วไป แต่สมาชิกวุฒิสภาก็มีอำนาจในการเสนอกฎหมายแก้ไขรัฐธรรมนูญ

๒. สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจยกกฎหมายที่ถูกยับยั้งโดยวุฒิสภาขึ้นมาพิจารณาใหม่ได้เมื่อระยะเวลาหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่วุฒิสภาส่งร่างกฎหมายนั้นคืนมายังสภาผู้แทนราษฎรล่วงหน้า ยกเว้นกฎหมายเกี่ยวกับการเงินที่สภาผู้แทนราษฎรสามารถยกขึ้นพิจารณาได้ทันที

๓. สภาผู้แทนราษฎรมีอำนาจควบคุมการบริหารราชการแผ่นดินโดยสามารถตั้งกระทู้ถามรัฐบาลรวมถึงการอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลโดยให้สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในห้าของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่เสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรีได้ซึ่งต้องเสนอชื่อบุคคลที่จะเป็นนายกรัฐมนตรีแทนด้วย และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจำนวนไม่น้อยกว่าหนึ่งในหกของของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่สามารถเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐมนตรีได้ ส่วนกรณีที่เป็นกรณียกเลิกการอภิปรายไม่

ไว้วางใจเกี่ยวกับการทุจริตต้องส่งเรื่องให้ ป.ป.ช. ตรวจสอบด้วย นอกจากนี้ กรณีที่ฝ่ายค้านมีจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่ถึงจำนวนที่จะเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจนั้น สามารถเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาลได้เมื่อคณะรัฐมนตรีได้บริหารราชการแผ่นดินเป็นเวลาเกินกว่าสองปี ส่วนการลงมติไม่ไว้วางใจต้องมีมติด้วยคะแนนเสียงมากกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนสมาชิกทั้งหมดเท่าที่มีอยู่

ประธานกรรมการกล่าวว่า ในทางปฏิบัตินั้นจะไม่มีการเปลี่ยนนายกรัฐมนตรีหลังจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจนายกรัฐมนตรี ส่วนการส่งเรื่อง ป.ป.ช. อาจทำให้เกิดปัญหาในการอภิปรายไม่ไว้วางใจได้ นอกจากนี้ นายกรัฐมนตรีอาจยุบสภาหลังจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจ แต่สามารถกำหนดห้ามมิให้นายกรัฐมนตรียุบสภาในระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจหรือหลังจากการอภิปรายไม่ไว้วางใจ

ที่ประชุมแสดงความเห็นดังนี้

- ตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ได้กำหนดห้ามมิให้มีการยุบสภาในระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจและให้มีการเสนอชื่อบุคคลที่จะมาเป็นนายกรัฐมนตรีแทน ที่ประชุมควรพิจารณาว่าควรคงหลักการเรื่องห้ามมิให้มีการยุบสภาในระหว่างการอภิปรายไม่ไว้วางใจไว้หรือไม่

- การให้อำนาจสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตั้งกระทู้ถามการปฏิบัติหน้าที่ของรัฐบาลเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งควรกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเจ้าของเรื่องตอบกระทู้ถามด้วยตนเองแทนการมอบอำนาจให้บุคคลอื่นตอบ ดังนั้น ควรมีกลไกที่มีสภาพบังคับให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีเจ้าของเรื่องต้องตอบกระทู้ถามด้วยตนเอง เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- การตั้งกระทู้ถามการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลที่ผ่านมา ส่วนใหญ่เป็นการตั้งกระทู้ถามนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียว ทำให้นายกรัฐมนตรีหลีกเลี่ยงที่จะตอบกระทู้ถามด้วยตนเอง เนื่องจากบางเรื่องอาจไม่มีความเข้าใจเพียงพอที่จะตอบคำถาม

- การตั้งกระทู้ถามการบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลไม่ได้เจาะจงถามเฉพาะนายกรัฐมนตรีเพียงคนเดียว แต่รัฐมนตรีเจ้าของเรื่องสามารถตอบกระทู้ถามได้เช่นกัน แต่ปัญหาที่เกิดขึ้นมักเกิดจากกรณีนายกรัฐมนตรีไม่ตอบกระทู้ถามด้วยตนเอง

ประธานกรรมการกล่าวว่า หากบัญญัติรัฐธรรมนูญโดยมีบทบัญญัติที่เคร่งครัดเกินไปอาจเกิดปัญหาได้วิธีแก้ปัญหาคือ รัฐสภาควรออกระเบียบหรือข้อบังคับกำหนดให้นายกรัฐมนตรีหรือรัฐมนตรีต้องตอบกระทู้ถามด้วยตนเองและมีสภาพบังคับหรือบทลงโทษหากไม่ปฏิบัติตาม อย่างไรก็ตาม บางเรื่องรัฐมนตรีเจ้าของเรื่องสามารถตอบคำถามได้ชัดเจนกว่านายกรัฐมนตรี ก็ไม่ควรบังคับให้นายกรัฐมนตรีต้องตอบคำถามเช่นกัน

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ฝ่ายนิติบัญญัติในระบบการเมืองของประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมทั้งประเทศไทยมีอำนาจลดลง ในขณะที่ฝ่ายบริหารมีอำนาจมากขึ้น ทำให้กลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น ควรพิจารณากลไกในการตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ เช่น การตั้งกระทู้ถาม หรือการเปิดอภิปรายไม่ไว้วางใจ เป็นต้น หรือจำเป็นต้องมีองค์กรอื่นเข้ามาตรวจสอบถ่วงดุลการทำงานของฝ่ายบริหาร เช่น องค์กรอิสระ เป็นต้น

ประธานกรรมการกล่าวว่า สาเหตุที่ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารน้อยลงเนื่องจากฝ่ายนิติบัญญัติไม่ตระหนักในภาระหน้าที่และความสำคัญขององค์กร ในทางตรงข้ามฝ่ายนิติบัญญัติกลับหลีกเลี่ยงที่จะตรวจสอบการกระทำของฝ่ายบริหาร โดยอ้างสาเหตุว่าเป็นการแทรกแซงการทำงานของฝ่ายบริหารจนเกินไป ซึ่งการแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยการบัญญัติรัฐธรรมนูญให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีความเข้มแข็งไม่สามารถกระทำได้ เพราะฝ่ายนิติบัญญัติควรตระหนักในหน้าที่ของตนเอง เพื่อให้ระบบตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารมีประสิทธิภาพ

- มีการรณรงค์แสดงความคิดเห็นว่า การที่ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารน้อยลง สะท้อนคุณภาพของนักการเมืองซึ่งเป็นบุคคลที่พรรคการเมืองส่งสมัครรับเลือกตั้ง ดังนั้น อาจต้องแก้ปัญหาระบบพรรคการเมืองอีกทางหนึ่งด้วย

ประธานกรรมการกล่าวว่า พรรคการเมืองมักเลือกบุคคลลงสมัครรับเลือกตั้งโดยเลือกบุคคลที่ประชาชนให้ความสนใจ เพื่อให้ได้คะแนนเสียงเพียงพอที่จะตั้งรัฐบาลได้ โดยไม่ได้คำนึงว่าบุคคลดังกล่าวสามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นฝ่ายนิติบัญญัติหรือฝ่ายบริหารอย่างมีประสิทธิภาพได้หรือไม่ ทั้งนี้ รัฐบาลเลือกที่จะให้บุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเป็นรัฐมนตรีประกอบกับการกำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรต้องสิ้นสุดลงหากไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี ทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลฝ่ายบริหารมีปัญหามากขึ้น ดังนั้น ควรกำหนดให้สมาชิกภาพของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรไม่สิ้นสุดลงหากไปดำรงตำแหน่งรัฐมนตรี

- มีการรณรงค์แสดงความคิดเห็นว่า บทบาทหน้าที่ของประชาชนในสังคม และความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการในระบอบประชาธิปไตยที่แท้จริงมีความสำคัญมาก ดังนั้น มีความจำเป็นต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยและสร้างความเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ โดยอาจเริ่มที่การปฏิรูปการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนเป็นลำดับแรก เพื่อให้การพัฒนาการปกครองในระบอบประชาธิปไตยมีประสิทธิภาพและมีความยั่งยืนในอนาคต

ประธานกรรมการกล่าวว่า ประเทศไทยเป็นสังคมอุปถัมภ์ซึ่งไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตย สมัยใหม่ที่แต่ละบุคคลมีเสรีภาพที่จะแสวงหาประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ที่ตราบเท่าที่ไม่ขัดต่อกฎหมาย แต่สังคมอุปถัมภ์อาจเหมาะสมกับสภาวะของสังคมไทยที่มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ให้กัน ดังนั้น การบัญญัติรัฐธรรมนูญควรสอดคล้องกับวัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของคนไทยด้วย

- มีการรณรงค์แสดงความคิดเห็นว่า ในต่างประเทศมีแนวคิดให้ประชาชนเป็นผู้กำหนดว่า นักการเมืองหรือพรรคการเมืองควรได้รับงบประมาณสนับสนุนในการลงสมัครรับเลือกตั้งจำนวนเท่าใด สำหรับประเทศไทยควรต้องปรับปรุงระบบหรือกลไกการปฏิบัติงานภายในของรัฐสภา เช่น การกำหนดสัดส่วนกรรมสิทธิ์ในการพิจารณา ร่างกฎหมายควรให้ภาคประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมมากขึ้น หรือกำหนดระยะเวลาการพิจารณา ร่างกฎหมายของกรรมสิทธิ์ให้มีความชัดเจน เป็นต้น

- การพิจารณาร่างกฎหมายในชั้นกรรมสิทธิ์ของสภาผู้แทนราษฎร สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่เข้าร่วมประชุมมักเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจากพรรคการเมืองฝ่ายตรงข้ามกับรัฐบาล ทำให้กฎหมายถูกแก้ไขจำนวนมากจนส่งผลให้ไม่สามารถประกาศใช้บังคับได้ภายในเวลาที่กำหนด นอกจากนั้น วาระการพิจารณาร่างกฎหมายของสภาผู้แทนราษฎรมีจำกัด เนื่องจากมีวาระการตั้งกระทู้ถามจำนวนมาก ทำให้รัฐบาลไม่สามารถผลักดันกฎหมายได้เท่าที่ควร ดังนั้น ฝ่ายนิติบัญญัติต้องตระหนักถึงอำนาจหน้าที่ที่แท้จริงของตนประกอบกับการตรวจสอบของภาคประชาชนย่อมทำให้การทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

- หากฝ่ายบริหารมีอำนาจมากขึ้นจะส่งผลให้ฝ่ายนิติบัญญัติมีอำนาจลดลง ซึ่งทำให้การตรวจสอบถ่วงดุลมีปัญหาได้ ทั้งนี้ มีความกังวลจากหลายฝ่ายว่าคณะกรรมการอาจบัญญัติรัฐธรรมนูญทำให้ระบบตรวจสอบถ่วงดุลเกิดปัญหา เช่น การกำหนดให้พรรคการเมืองต้องส่งบัญชีรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรี หรือระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วน เป็นต้น ดังนั้น คณะกรรมการควรทำความเข้าใจกับสังคมในประเด็นดังกล่าวให้ชัดเจน

ประธานกรรมการกล่าวว่า คณะกรรมการไม่ได้มีความมุ่งหมายที่จะบัญญัติรัฐธรรมนูญให้ฝ่ายบริหารมีอำนาจมากขึ้นหรือลดลง แต่มีความมุ่งหมายที่จะทำให้ทุกพรรคการเมืองสามารถบริหารประเทศได้โดยไม่เกิดอุปสรรคจากบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ ดังนั้น คณะกรรมการควรร่วมกันกำหนดกลไกหรือวิธีการให้การบริหารประเทศเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

- มีกรรมการแสดงความเห็นว่า ในการประชุมร่วมกับคณะกรรมการธิการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีลักษณะเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในประเด็นสาระสำคัญที่ควรบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ โดยคณะกรรมการธิการการเมืองเห็นด้วยกับหลักการของร่างรัฐธรรมนูญซึ่งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้มีข้อยุติในเรื่องต่างๆ เช่น วุฒิสภาไม่มีอำนาจถอดถอน เป็นต้น

- ควรมีการประชุมร่วมกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติและสมาชิกขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศอย่างน้อย สัปดาห์ละหนึ่งครั้ง เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นสาระสำคัญที่ควรบัญญัติในร่างรัฐธรรมนูญ

- การเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญเพื่อสร้างความรู้และความเข้าใจให้แก่ประชาชน ควรประสานความร่วมมือกับสภานิติบัญญัติแห่งชาติในการเผยแพร่ร่างรัฐธรรมนูญ ซึ่งจะทำให้คณะกรรมการได้รับทราบข้อมูล ความเห็น หรือข้อเสนอจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติและประชาชนที่มีต่อร่างรัฐธรรมนูญในครั้งเดียวกัน อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการในการพิจารณาทบทวนร่างรัฐธรรมนูญในประเด็นต่างๆ

- ระบบการเลือกตั้งเป็นสาระสำคัญหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นจุดแข็งของร่างรัฐธรรมนูญ โดยเจตนารมณ์ของคณะกรรมการในการออกแบบระบบเลือกตั้งคือ การพัฒนาพรรคการเมืองให้มีความเข้มแข็ง จึงออกแบบระบบเลือกตั้งให้พรรคการเมืองจะต้องใช้ดุลพินิจในการคัดเลือกบุคคลที่พรรคการเมืองเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีหรือเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในการลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยพรรคการเมืองแต่ละพรรคจะต้องคัดเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์อีกทั้งต้องเป็นที่ยอมรับของประชาชน ไม่ใช่คัดเลือกจากกลุ่มทุนของพรรคการเมือง เพื่อเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในการลงสมัครรับเลือกตั้ง

- เรื่องการเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้ง ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือที่มาของสมาชิกวุฒิสภานั้น คณะกรรมการได้ออกแบบให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็งมากขึ้น และการทำหน้าที่ของพรรคการเมืองในการคัดเลือกบุคคลที่จะเข้ามาทำหน้าที่ในทางการเมือง พรรคการเมืองจะต้องเลือกบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ทางการเมืองเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้ง ซึ่งวิธีดังกล่าวจะทำให้ฝ่ายนิติบัญญัติและฝ่ายบริหารได้บุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ทางการเมืองเข้ามาทำหน้าที่ ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้ง จึงควรปรับเปลี่ยนแบบค่อยเป็นค่อยไป ไม่ควรเปลี่ยนแปลงทั้งระบบในครั้งเดียวเพราะจะทำให้เกิดปัญหาในทางปฏิบัติ รวมทั้งคณะกรรมการต้องอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจต่อสังคมมากขึ้นถึงเหตุผลของการเปลี่ยนแปลงระบบเลือกตั้งว่ามีเหตุผลอย่างไร

- ระบบเลือกตั้งที่ให้ความสำคัญกับบทบาทของพรรคการเมืองและต้องการให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง พรรคการเมืองที่จะได้รับประโยชน์จากระบบเลือกตั้งดังกล่าว จึงต้องเป็นพรรคการเมืองที่มีการพัฒนาและได้รับการยอมรับจากประชาชน เนื่องจากการลงคะแนนเสียงเลือกตั้งแบบใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียว พรรคการเมืองแต่ละพรรคจะต้องมีการแข่งขันนำเสนอนโยบายและอุดมการณ์ของพรรคการเมืองเพื่อประกอบการตัดสินใจของประชาชน ในขณะเดียวกันพรรคการเมืองจะต้องเลือกผู้สมัครรับเลือกตั้ง

ที่เป็นบุคคลที่มีความรู้ ความสามารถและได้รับความยอมรับจากประชาชนในเขตเลือกตั้งเพื่อเป็นตัวแทนของพรรคการเมืองในการลงสมัครรับเลือกตั้ง

- การออกแบบระบบเลือกตั้งของคณะกรรมการจะสัมฤทธิ์ผลหรือไม่นั้น พรรคการเมืองมีส่วนสำคัญที่จะทำให้ระบบเลือกตั้งสัมฤทธิ์ผลสมดังเจตนารมณ์ของคณะกรรมการที่ต้องการให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง ดังนั้น พรรคการเมืองที่จะได้ประโยชน์จากระบบดังกล่าว จะต้องเป็นพรรคการเมืองที่เข้มแข็งและให้ความสำคัญกับการคัดเลือกบุคคลเพื่อลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร มิใช่ให้ความสำคัญแต่เฉพาะกลุ่มทุนของพรรคการเมือง ในทางกลับกันผู้ลงสมัครรับเลือกตั้งก็ต้องให้ความสำคัญกับการเลือกพรรคการเมืองที่ตนจะสมัครเป็นสมาชิก โดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองเดียวกัน และให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ของตนเอง

- พรรคการเมืองจะต้องมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นเพื่อแก้ไขปัญหาของประเทศกรณีเกิดวิกฤติทางการเมือง มิใช่กำหนดให้เป็นหน้าที่ของหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งโดยเฉพาะ เพื่อให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการแก้ไขปัญหาวิกฤติทางการเมืองของประเทศ

- การออกแบบระบบเลือกตั้ง คณะกรรมการให้ความสำคัญกับคะแนนเสียงของประชาชน โดยทุกคะแนนเสียงมีความหมาย ซึ่งแตกต่างจากระบบเลือกตั้งตามรัฐธรรมนูญ ๒๕๔๐ และรัฐธรรมนูญ ๒๕๕๐ ที่กำหนดให้คะแนนเสียงของประชาชนมีความหมายเฉพาะคะแนนเสียงของผู้ชนะการเลือกตั้งเท่านั้น ส่วนคะแนนเสียงของผู้แพ้การเลือกตั้งเป็นคะแนนเสียงตกน้ำไม่มีความหมาย ดังนั้น การอธิบายเพื่อสร้างความเข้าใจต่อประชาชนในเรื่องระบบเลือกตั้ง ควรให้ความสำคัญกับเรื่องระบบเลือกตั้งที่ทำให้คะแนนเสียงของประชาชนทุกคะแนนเสียงมีความหมาย ไม่ใช่เรื่องการทำให้พรรคการเมืองมีความเข้มแข็ง ซึ่งเป็นหน้าที่ของพรรคการเมืองแต่ละพรรคในการปรับตัวให้เข้ากับระบบเลือกตั้งที่ให้ความสำคัญกับคะแนนเสียงของประชาชน

- ตัวอย่างวิธีการคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งเสนอโดยคณะอนุกรรมการศึกษาโครงสร้างฝ่ายนิติบัญญัติ พบว่าตัวอย่างการคำนวณในรูปแบบที่สอง ผลลัพธ์การคำนวณมีข้อผิดพลาด จึงควรตรวจสอบความถูกต้องของเอกสารอีกครั้งหนึ่ง

จากนั้น นายอิทธิพันธุ์ เชื้อบุญชัย กรรมการ ในฐานะประธานอนุกรรมการรับฟังและสรุปความคิดเห็นที่มีผู้เสนอแนะ หรือที่ประชุมเรื่องการเปิดเผยสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญในส่วนที่คณะกรรมการได้มีมติในเรื่องต่างๆ แล้ว โดยขอให้ที่ประชุมพิจารณาว่าสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญเรื่องใดที่ควรเปิดเผยให้ประชาชนได้รับทราบ เพื่อให้คณะอนุกรรมการรับฟังและสรุปความคิดเห็นที่มีผู้เสนอแนะสามารถนำไปเผยแพร่และรับฟังความคิดเห็นของประชาชนตามกรอบอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการ

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ควรเผยแพร่สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญเฉพาะเรื่องที่คณะกรรมการมีข้อยุติแล้ว ส่วนหลักการที่ยังไม่ข้อยุติ เช่น ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วิธีคำนวณจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และวิธีการสรรหาสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น ซึ่งที่ประชุมจะต้องพิจารณาในรายละเอียด จึงไม่ควรเผยแพร่ในช่วงนี้

- การรับฟังความคิดเห็นของประชาชน ควรเผยแพร่สาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญเฉพาะเรื่องที่คณะกรรมการมีข้อยุติแล้ว เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักการของร่าง

รัฐธรรมนูญที่ผ่านความเห็นชอบของคณะกรรมการแล้ว อันจะเป็นประโยชน์ต่อคณะกรรมการในการนำความเห็นของประชาชนมาประกอบการพิจารณาพิจารณาทบทวนร่างรัฐธรรมนูญอีกครั้งหนึ่ง

- ไม่เห็นด้วยกับการเปิดเผยสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญในช่วงนี้ ควรรอให้ที่ประชุมมีความเห็นสาระสำคัญของร่างรัฐธรรมนูญซึ่งเป็นหลักการใหญ่ก่อน เช่น ที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และที่มาของสมาชิกวุฒิสภา เป็นต้น ซึ่งวิธีดังกล่าวจะทำให้ประชาชนให้ความสนใจติดตามความคืบหน้าการร่างรัฐธรรมนูญได้มากกว่าการเปิดเผยสาระสำคัญที่ไม่ใช่หลักการใหญ่

- ความรับรู้ของประชาชนในเรื่องระบบเลือกตั้ง ประชาชนรับรู้มาโดยตลอดว่าคณะกรรมการกำหนดให้ใช้วิธีการลงคะแนนแบบใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวและคะแนนเสียงของประชาชนทุกคะแนนเสียงมีความหมาย เพื่อนำมาใช้คำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่จะพึงมี ดังนั้น ไม่เห็นด้วยกับการนำเรื่องวิธีการคำนวณสัดส่วนจำนวนสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของพรรคการเมืองแต่ละพรรคที่จะพึงมีไปอธิบายต่อประชาชน เพราะจะทำให้ประชาชนเกิดความสับสน

ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

๔.๑ นายสุพจน์ ไข่มุกด์ รองประธานกรรมการ คนที่หนึ่ง หรือที่ประชุมว่า ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการได้แจกเอกสารบทอาศิรวาทพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เนื่องในโอกาสมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๘๘ พรรษา ๕ ธันวาคม ๒๕๕๘ เพื่อให้ที่ประชุมพิจารณาถ้อยคำว่ามีความเหมาะสมหรือไม่ และจะได้นำไปเผยแพร่ทางสถานีวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์รัฐสภาต่อไป

บทอาศิรวาท

นบสিবนิ้ว	กราบลง	ตรงพระบาท
องค์ภูมิพล	มหाराชา	ชาติสยาม
ทรงเป็นเลิศ	แห่งราชา	สง่างาม
เทิดพระนาม	ลือไกล	ในแผ่นดิน
พระเมตตา	บารมี	ที่ปกป้อง
ขจัดผอง	พาลภัย	มลายสิ้น
ขอจงรัก	ภักดี	ชั่วชีวิน
ทั่วแผ่นดิน	น้อมใจ	ถวายพระพร

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า

ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- คำว่า “ชั่วชีวิน” ในบทอาศิรวาท เป็นถ้อยคำที่เหมาะสมหรือไม่
- หากเปลี่ยนคำว่า “ชั่วชีวิน” เป็นคำว่า “ทั้งชีวิน” จะเหมาะสมหรือไม่
- คำว่า “ชั่วชีวิน” สัมผัสกับคำว่า “ทั่วแผ่นดิน” แต่หากเปลี่ยนคำว่า “ชั่วชีวิน” เป็นคำว่า “ทั้งชีวิน” ก็มีความเหมาะสม เนื่องจากคำว่า “ทั้งชีวิน” สัมผัสคล้องจองกับคำว่า “ทั่วแผ่นดิน” เช่นกัน
- เสนอให้ใส่ชื่อประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญท้ายบทอาศิรวาทด้วย

มติที่ประชุม

คณะกรรมการเสนอให้แก้ไขเพิ่มเติมบทอาศรัยวาท เป็นดังนี้

บทอาศรัยวาท

นบสีบนิ้ว	กราบลง	ตรงพระบาท
องค์ภูมิพล	มหาราช	ชาติสยาม
ทรงเป็นเลิศ	แห่งราชา	สง่างาม
เทิดพระนาม	ลือไกล	ในแผ่นดิน
พระเมตตา	บารมี	ที่ปกป้อง
ขจัดผอง	พาลภัย	มลายสิ้น
ขอจงรัก	ภักดี	ทั้งชีวิน
ทั่วแผ่นดิน	น้อมใจ	ถวายพระพร

ด้วยเกล้าด้วยกระหม่อม ขอเดชะ ข้าพระพุทธเจ้า
นายมีชัย ฤชุพันธุ์ ประธานกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ
และคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ

๔.๒ นายอุดม รัฐอมฤต โฆษกกรรมการ รายงานผลการให้ข้อมูลเรื่องระบบการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแก่คณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

คณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ตั้งคำถามและข้อสังเกตต่อระบบการเลือกตั้ง สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ แบ่งแยกเป็น ๔ ประเด็น คือ

- ๑) ประเด็นที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร
- ๒) ประเด็นที่มาของนายกรัฐมนตรี
- ๓) ประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภา
- ๔) ประเด็นคณะกรรมการยุทธศาสตร์การปฏิรูปและการปรองดองแห่งชาติ

ประเด็นที่มาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

การที่คณะกรรมการกำหนดให้ใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวนั้น คณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ มีความกังวลว่าหากประชาชนต้องการเลือกบุคคลและพรรคการเมืองแยกกันสามารถทำได้หรือไม่ เนื่องจากการกำหนดให้ใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวอาจเป็นการบังคับให้ประชาชนต้องเลือกระหว่างบุคคลกับ พรรคการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่ง นอกจากนั้น อาจทำให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่มีความเข้มแข็งยิ่งขึ้น ขณะที่พรรคการเมืองขนาดเล็กอาจสูญหายไป ทั้งนี้ ประเด็นดังกล่าวได้ชี้แจงว่า คณะกรรมการ มีเจตนารมณ์สำคัญที่จะทำให้คะแนนเสียงของประชาชนทุกคะแนนเสียงมีความหมาย โดยกำหนดให้ใช้ระบบ เลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม เพื่อสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนให้มากที่สุด สำหรับการกำหนดให้ใช้ บัตรเลือกตั้งใบเดียว เนื่องจากมีความสะดวกและสอดคล้องกับแนวคิดเรื่องระบบพรรคการเมือง ซึ่งคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า หากคณะกรรมการจะสื่อสารกับ สังคมให้เข้าใจในเรื่องระบบเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ควรอธิบายว่าคณะกรรมการสนับสนุน ระบบพรรคการเมือง นอกจากนั้น คณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ เสนอให้ผู้สมัคร

รับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งที่ไม่ได้รับคะแนนเป็นอันดับหนึ่งของเขตเลือกตั้งที่ตนลงสมัคร สามารถเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองได้ เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้สมัครรับเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรในระบบแบ่งเขตเลือกตั้งมีสิทธิเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มากขึ้น

ประเด็นที่มาของนายกรัฐมนตรี

คณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ตั้งข้อสังเกตว่า การที่พรรคการเมืองขนาดใหญ่จะเสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรเป็นนายกรัฐมนตรีจากบุคคลที่มีได้เป็นสมาชิกพรรคการเมืองของพรรคนั้นเป็นไปได้ยาก เนื่องจากพรรคการเมืองดังกล่าวอาจถูกวิพากษ์วิจารณ์จากสังคมได้ว่าเหตุใดจึงไม่เสนอรายชื่อบุคคลจากพรรคการเมืองของตน และมีข้อสังเกตว่าหากบุคคลที่ได้รับการเสนอชื่อเป็นนายกรัฐมนตรีเป็นคนดีและมีความสามารถ บุคคลดังกล่าวจะยอมให้พรรคการเมืองขนาดเล็กเสนอชื่อตนเป็นนายกรัฐมนตรีหรือไม่ เนื่องจากพรรคการเมืองขนาดใหญ่มีโอกาสดังกล่าวจะได้รับเลือกจากประชาชนให้จัดตั้งรัฐบาลและเป็นผู้เสนอรายชื่อนายกรัฐมนตรีมากกว่า ซึ่งได้ชี้แจงว่าหากประชาชนเลือกพรรคการเมืองหรือบุคคลใดให้ตั้งรัฐบาลและเสนอรายชื่อนายกรัฐมนตรี ก็ย่อมเป็นอำนาจอันชอบธรรมของประชาชนที่ทุกฝ่ายต้องให้ความเคารพและยอมรับ

ประเด็นที่มาของสมาชิกวุฒิสภา

เนื่องจากเรื่องที่มาจากสมาชิกวุฒิสภาอยู่ระหว่างการพิจารณาของคณะกรรมการ จึงไม่ได้มีการให้ข้อมูลหรือชี้แจงรายละเอียดในเรื่องดังกล่าว

ทั้งนี้ มีการสอบถามว่า หากทุกฝ่ายคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญของคณะกรรมการ คณะกรรมการพร้อมที่จะแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญหรือไม่ ซึ่งได้ชี้แจงว่าหากมีการคัดค้านร่างรัฐธรรมนูญจากหลายฝ่าย คณะกรรมการต้องพิจารณาเหตุผลประกอบในการเสนอแก้ไขร่างรัฐธรรมนูญ เพื่อปรับปรุงแก้ไขต่อไป นอกจากนี้ มีการสอบถามด้วยว่าระบบการเลือกตั้งที่คณะกรรมการเสนอจะสามารถคัดค้านการเมืองที่เป็นคนดีและมีความสามารถได้จริงหรือไม่ ซึ่งได้ชี้แจงว่าอาจต้องใช้เวลาในการพัฒนาพรรคการเมืองให้เป็นสถาบันการเมืองที่มีคุณภาพ และพัฒนาประชาชนให้เป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

ที่ประชุมแสดงความเห็น ดังนี้

- ต้องทำความเข้าใจกับสังคมว่ารัฐธรรมนูญเป็นกติกาหลักในการบริหารประเทศ แต่ไม่ใช่สิ่งที่สามารถแก้ไขได้ทุกเรื่อง ซึ่งจากคำถามและข้อสังเกตของคณะกรรมการการเมือง สภานิติบัญญัติแห่งชาติ สะท้อนแนวคิดและมุมมองเรื่องการเมืองของสังคมไทยว่าไม่ได้คิดเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ตัวอย่างเช่น มุมมองว่าระบบเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสมจะทำให้พรรคการเมืองขนาดใหญ่ได้เปรียบพรรคการเมืองขนาดเล็ก หรือการใช้บัตรเลือกตั้งใบเดียวอาจเป็นการปิดกั้นเจตนารมณ์ของประชาชน เป็นต้น ทั้งที่กลไกสำคัญอันเป็นพื้นฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย คือ พรรคการเมือง ซึ่งเป็นสถาบันหลักที่จะทำหน้าที่เชื่อมโยงเจตนารมณ์ของประชาชนให้มีผลบังคับได้จริง อย่างไรก็ตาม ปัญหาของสังคมไทย คือ พรรคการเมืองมีจำนวนมากเกินไปและประชาชนยึดถือตัวบุคคลมากกว่าพรรคการเมือง ทำให้ระบบพรรคการเมืองขาดประสิทธิภาพ ดังนั้น การทำความเข้าใจระบบการเมืองตามที่คณะกรรมการเสนอในร่างรัฐธรรมนูญต้องมีมุมมองแบบเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทั้งสามประการ คือ ๑) ระบบการเลือกตั้งแบบจัดสรรปันส่วนผสม ๒) บัตรเลือกตั้งแบบใบเดียว และ ๓) การกำหนดให้พรรคการเมืองประกาศรายชื่อบุคคลที่จะเสนอให้เป็นนายกรัฐมนตรีก่อนมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ทั้งนี้ คณะกรรมการมีความมุ่งหมายสำคัญโดยมีแนวคิดให้การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรยึดถือเจตนารมณ์ของประชาชน

เป็นหลัก และมีตัวแปรสำคัญคือ พรรคการเมือง เพื่อให้สามารถสะท้อนเจตนารมณ์ของประชาชนได้อย่างแท้จริง

๔.๓ ที่ประชุมมีมติให้นัดประชุมคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญครั้งต่อไปในวันพฤหัสบดี ที่ ๒๖ พฤศจิกายน ๒๕๕๘ เวลา ๑๑.๓๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมงบประมาณ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๓

เมื่อประชุมเป็นเวลาพอสมควรแล้ว ประธานกรรมการได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมและกล่าวปิดการประชุม

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๔๐ นาฬิกา

นางสาวอัจฉรา สอนสมุทร

วิทยาการชำนาญการพิเศษ

นายสกันธ์ พรหมบุญตา

นิติกรชำนาญการ

นายณฤพณ์ ธูลีจันทร์

นิติกรปฏิบัติการ

นายรัฐภูมิ คำศรี

นิติกรชำนาญการพิเศษ

ผู้จัดบันทึกการประชุม

นางสาวจินดารักษ์ แสงกาญจนวนิช

ผู้บังคับบัญชากลุ่มงานบริการเอกสารอ้างอิง

สำนักกรรมาธิการ ๒

ผู้ตรวจทาน

เอกพล ยุทธนากรชัย/พิมพ์